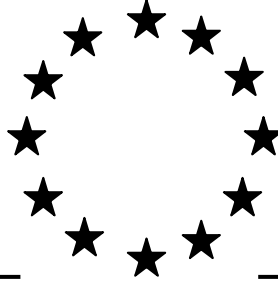


**CONSEIL DE
L'EUROPE**



**AVRUPA
KONSEYİ**

İNAN / TÜRKİYE DAVASI

(39428/98)

(39428/98)

Strazburg

30 Ekim 2001

USULİ İŞLEMLER

1. Davanın nedeni, Türk vatandaşı Bünyamin İnan'ın ("başvuran"), 18 Ağustos 1997 tarihinde, İnsan Haklarını ve Temel Hakları Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") eski 25.maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yaptığı başvurdur (başvuru no. 39428/98).

2. Başvuran Ankara'da mesleğini ifa eden avukat Oya Ersoy Ataman tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti bu davaya yönelik kendisini temsil edecek bir Ajan tayin etmemiştir.

3. Başvuran, kendisine karşı yürütülen ceza yargılamasının uzunluğu hakkında Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. bendini gündeme getirmiştir.

4. Başvuru, 1 Kasım 1998 tarihinde, Sözleşme'nin 11 No'lu Protokolü yürürlüğe girdiğinde, anılan Protokol'ün 5. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Mahkeme'ye gönderilmiştir.

5. Başvuru, Mahkeme'nin Birinci Kısımına verilmiştir (İçtüzük, 52. madde, 1.fıkra). Bu bölüm içinde davayı inceleyecek olan daire (Sözleşme'nin 27§1 Maddesi), İçtüzüğün 26§1 maddesine uygun olarak teşekkül etmiştir. Mahkeme'de Türkiye'yi temsil eden Sn. Yargıç Rıza Türmen davadan çekilmiştir (İçtüzük 28.madde). Bunun üzerine Hükümet Sn. Feyyaz Gölcüklü'yü Sn. Rıza Türmen'in yerine ad hoc yargıç olarak atamıştır (Sözleşme'nin 27§2 ve İçtüzüğün 29§1 maddeleri).

6. Adaletin düzgün bir şekilde yerine gelmesi için Heyet Başkanı, bu başvuruyu Davalı Devlete karşı aynı şikayetlerle yapılan başvurulara (başvuru no 26480/95, 28291/95, 29280/95, 26699/96, 29700/96, 29701/96, 29702/96, 29703/96, 29911/96, 29912/96, 29913/96, 31831/96, 31834/96, 31853/96, 31880/96, 31891/96, 31960/96, 32964/96, 32987/96, 32900/96, 33362//96, 33369/96, 33645/96, 34591/96, 34687/96, 39428/96 ve 43362/96 (İçtüzük 43 § 2) eklemeye karar vermiştir.

7. Mahkeme, tarafların görüşlerini inceledikten sonra 31 Ağustos 1999 tarihli bir kararla başvuruyu kabul edilebilir bulmuştur.

8. Gerek başvuran gerekse de Hükümet esaslara ilişkin olarak görüş bildirmişlerdir (İçtüzük 59/1).

OLAYLAR

I. DAVAYA ESAS TEŞKİL EDEN OLAYLAR

- Başvuranın yakalanması ve tutuklanması

9. 1 Aralık 1980 tarihinde Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı polis memurları başvuranı yasadışı silahlı örgüt Dev- Yol üyesi olduğu şüphesiyle tutuklamışlardır.

10. 2 Mart 1981 tarihinde Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi başvuranın tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

B. Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'ndeki Yargılama

11. 26 Şubat 1982 yılında Askeri Savcı, başvuran ve diğer 722 kişi hakkındaki iddianamesini Sıkıyönetim Mahkemesi'ne sunmuştur. Savcı, başvuranı, amacı Türk anayasal düzenini yıkarak yerine Marksist-Leninist bir rejim kurmak olan yasadışı silahlı örgüt Dev-Yol'a üye olmakla suçlamıştır. Savcılık, Türk Ceza Kanunu'nun 146/1 hükmü uyarınca ölüm cezası talep etmiştir.

12. 14 Eylül 1988 tarihinde Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi başvuranın şartlı salıverilmesine karar vermiştir.

13. 19 Temmuz 1989 tarihli bir kararla, Sıkıyönetim Mahkemesi, başvuranı Dev-Yol üyesi olduğu için yargılamıştır. Başvuranı TCK'nun 146/3 maddesi uyarınca 15 yıl hapse mahkum etmiş ve kamu hizmetlerinden men etmiştir.

C. Temyiz İşlemleri

14. Başvuran Askeri Yargıtay'a başvuruda bulunmuştur.

15. Sıkıyönetim mahkemelerini ilga eden 27 Aralık 1993 tarihli Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından, davaya bakma yetkisi Yargıtay'a geçmiş ve dosya da 26 Aralık 1994'te Yargıtay'a gönderilmiştir. 16. Yargıtay, 27 Aralık 1995 tarihinde, başvuranın Türk Ceza Kanunu'nun 146. maddesinin 1. fıkrası gereğince yargılanmış olması gerektiğini belirterek hakkındaki mahkumiyet kararını bozmuştur. Dava Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir ve halen bu mahkemede devam etmektedir. II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA 17. Türk Ceza Kanunu'nun 146. maddesinin 1. ve 3.fıkraları aşağıdaki gibidir: "Türkiye Cumhuriyeti Teşkilatı Esasiye Kanununun tamamını veya bir kısmını tağyir ve tebdil veya ilgaya ve bu kanun ile teşekkül etmiş olan Büyük Millet Meclisini iskata veya vazifesini yapmaktan men'e cebren teşebbüs edenler, idam cezasına mahkûm olur.

Birinci fıkrada yazılı suça ikinci fıkrada gösterilenden gayri surette iştirak eden fer'i şerikler hakkında beş seneden onbeş seneye kadar ağır hapis ve amme hizmetlerinden müebbeden memnuiyet cezası hükmolunur.”

HUKUK

I. SÖZLEŞMENİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

18. Başvuran, kendisine karşı başlatılan ceza davasının uzun sürmesi konusunda şikayetçi olmuştur. Sözleşme'nin 6/1 hükmünün ihlal edildiğini öne sürmektedir. Anılan hüküm aşağıdaki gibidir:

"Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, ...bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde...görülmesini istemek hakkına sahiptir ."

19. Hükümet, başvuranın iddialarını çürütmüştür. Başvurana karşı yöneltilen suçlamaların niteliğine ve her birinin de Dev- Yol ile bağlantılarının tespit edilmesi gereken başvuran da dahil 723 davalının sözkonusu olduğu geniş kapsamlı bir davayı inceleme ihtiyacına bağlı olarak davanın karmaşık olduğunu öne sürmüştür. Bu faktörlerin yargılamanın uzunluğuna açıklık kazandırdığını ve herhangi bir ihmal ya da gecikmeden dolayı adli makamların sorumlu tutulamayacağını savunmuşlardır. • Sürenin Dikkate Alınması Gerekliliği 20. Mahkeme, yargılamanın, başvuranın tutuklandığı 1 Aralık 1980 tarihinde başladığını ve halen Ankara Ağır Ceza Mahkemesinde sürmekte olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla, yirmi yıldan fazla sürmüştür. 21. Bununla birlikte Mahkeme, Türkiye'nin bireysel başvuru hakkını tanıdığına ilişkin bildirimde bulunduğu 28 Ocak 1987 tarihinden beri geçen on dört yıl sekiz aylık dönemi inceleyebilmektedir (bkz. 20 Şubat 2001 tarihli Cankocak/ Türkiye Kararı, no. 25182/94, ve 26956/95, prg. 26). Yine de Mahkeme, üstte anılan bildirimin yapıldığı sırada yargılamanın ne durumda olduğunu dikkate almak zorundadır. (ibid, prg. 25). Söz konusu tarihte, yargılama altı yıl sürmüştü. (b) Yargılama süresinin uygunluğu 22. Bu bağlamda Mahkeme, Sıkıyönetim Mahkemesi'nin yaklaşık sekiz yıl yedi ayda karar verebildiğini gözlemlemektedir. Askeri Yargıtay'ın temyiz incelemesi de dört yıldan uzun sürmüştür. Ayrıca, Yargıtay davanın kendisine geçmesinden yaklaşık bir yıl sonra, 27 Aralık 1995 tarihinde karar vermiştir. Bu kararın ardından dava Ankara Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiştir ve halen bu mahkemede devam etmektedir; yargılama altı yıldan fazla sürmüştür. Mahkeme hem ilk derece mahkemesinde hem de temyiz sırasında yaşanan gecikmelerin davanın karmaşıklığına bağlanamayacağı ve bu gecikmelerden ulusal makamların sorumlu olduğu görüşündedir.

23. Mahkeme, kendisine sunulan kanıtlara ve konu ile ilgili içtihatlarına bağlı olarak (bkz. AİHM 2001'de yayınlanması planlanan 4 Eylül 2001 tarihli 29279/95 no'lu Şahiner/ Türkiye Kararı), yargılamanın uzunluğunun “makul süre” kuralına uymadığına karar vermiştir. 24. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞMENİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

25. Sözleşme'nin 41. Maddesi aşağıdaki gibidir: "Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder."

A. Zarar:

26. Başvuran, bu başlık altında bir talepte bulunmamıştır. Kendisi hakkında devam eden yargılamanın uzun sürmesinden olumsuz etkilenmesi sebebiyle Mahkemenin maddi ve manevi tazminata hükmetmesi talebinde olduğunu belirtmiştir. 27. Hükümet, başvuranın iddiasıyla ilgili herhangi bir yorum yapmamıştır. 28. Başvuranın yargılama sürecinin toplam süresinin uzunluğunu dikkate alan Mahkeme, kendisinin belli bir sıkıntıya düştüğünü düşünmektedir. Hakkaniyet ilkesi temelinde kendisine 100,000 Fransız Frangı ödenmesine karar vermiştir. B. Masraflar 29. Başvuran yasal masraf ve harcamalar için bir meblağ talep etmemiştir. Meblağın belirlenmesini Mahkemeye bırakmıştır. 30. Hükümet, bu başlık altında da herhangi bir görüş belirtmemiştir. 31. Başvuranın Mahkeme önündeki davada birtakım masraflara girdiği açık seçik ortadadır. Mahkeme, başvuranın masrafları için 8,000 Fransız Frangı ödenmesini uygun bulmuştur. C. Temürrüt Faizi 32. Mahkemenin önündeki mevcut bilgilere göre, işbu kararın benimsendiği tarihte Fransa'daki yasal faiz oranı yıllık % 4,26'dır.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI MAHKEME OYBİRLİĞİYLE,

1. İç Tüzüğün 43. maddesinin 1. paragrafı gereğince, bu başvurunun diğerlerinden ayrılmasına;
2. Ceza yargılama sürecinin uzunluğu nedeniyle Sözleşme'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine;
3. (a) Sözleşme'nin 44/2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren 3 ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'sına çevrilmek üzere aşağıdaki miktarların davalı Devlet tarafından başvurana ödenmesine;

(i) Manevi tazminat tutarı olarak 100,000 (yüzbin) Fransız Frangı;

(ii) Masraflar için miktara yansıtılabilecek her türlü vergiyle birlikte, 8.000 (sekiz bin) Fransız Frangı;

(b) Üç aylık süreden sonra yapılan ödemeler için, ödeme tarihine kadar yıllık % 4,26 faiz uygulanmasına;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak verilmiş ve 30 Ekim 2001 tarihinde, İçtüzüğün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Michael o'Boyle Elisabeth Palm

Sekreter Başkan